

Børn betaler prisen for pædagogernes frygt

I børnehaverne er pædagogerne blevet så bange for at blive mistænkt for pædofili, at det går ud over børnenes seksuelle trivsel. Det skyldes tabu og manglende viden hos pædagoger, mener eksperter.

Af Clara Leck Bachmann og Henning Andersen Fink

Hvor højt kan jeg gynge uden at falde ned? Hvorfor må Malthe ikke drikke mælk? Hvad sker der, hvis jeg spiser sand? Hvordan ser jeg ud i forhold til de andre?

I børnehaven er man nysgerrig omkring mange ting. Men cirka halvdelen af landets pædagoger har retningslinjer for børns seksuelle adfærd og pædagogers færden med børnene i børnehaven.

Det er blandt andet forbud mod lukkede døre, at børn kysser hinanden, at pædagoger er i enerum med børn og at børn leger doktorlege. Det viser en ny rapport fra Sex & Samfund.

Eksperter mener, at retningslinjerne er et udtryk for den frygtkultur, vi har fået i stigning med, at sager om pædofili i daginstitutioner er begyndt at fylde i medierne. Samtidig er det et udtryk for, at pædagoger ikke ved nok om, hvordan de skal tackle børns seksuelle udfoldelse.

De voksne er blevet bange for børnene

Børnepsykologen Søren Friis Smith mener, at pædagoger laver retningslinjer for børns seksualitet, fordi de ikke forstår den.

“Barnets behov for nærhed trigger en angst hos den voksne for, hvordan de bliver opfattet hos de andre voksne. Derfor holder de op med at gøre ting, som de ellers spontant ville gøre. Det tømmer nogle barndomstimer for spontan, naturlig glæde og erfaring med kroppe og hinanden,” siger han.

At flere pædagoger tager fysisk afstand fra børnene, er en katastrofal udvikling. Det mener Carin Weibull, næstformand for Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund, BUPL, i Århus.

”Hvis du ikke kan tage et barn op på skødet, signalerer du til det grædende barn, at der ikke er nogen hjælp at hente. Når vi fjerner berøring som element, bliver det som pædagog enormt svært at arbejde,” siger hun.

Børn er seksuelle

I børnehaven Hurlumhej i København har man ikke nogen restriktive retningslinjer. Her er man opmærksomme på, at børnehavebørn udforsker sig selv på alle områder, også seksuelt.

”Vi har ikke nogen illusion om, at vi kan forhindre børnene i at kigge på hinandens kønsorganer. Vi har regler for, at børnene ikke må stikke ting op i hinanden eller sutte på hinanden. Hvis vi ser det, så siger vi bare stille og roligt, at det vil vi ikke have,” siger Bettina Brandt, leder af Hurlumhej Børnehave.

Carin Weibull fra BUPL mener også, at det er vigtigt for børn at udforske hinanden ved doktorlege, hvis det foregår ligeværdigt.

”Det er en naturlig måde for børn at finde ud af ’hvem er jeg’, ’hvorfor ser jeg ud som jeg gør’ og ’hvad er behageligt for mig’,” siger hun.

Frygten er kommet snigende

Frygten for pædofili blandt pædagoger går tilbage til Vadstrupgårdsagen, som fandt sted for 20 år siden. Her blev en pædagogmedhjælper dømt for seksuelle overgreb på 20 børn, men det er stadig usikkert, om han rent faktisk begik forbrydelserne.

Som frygten voksede frem, lærte man, at hvis man én gang har fået mistanken på sig, kan man ikke blive rensset for det igen. Det fortæller ekspert Karen Munk fra forskergruppen PARADOX.

”Pædagoger er nødt til at være tæt på børn. Så deres svar på frygtkulturen har været hele tiden at have vidner for det, de gør. På den måde sikrer de sig fra mistanke,” siger hun.

Ifølge Karen Munk, er det sikreste sted, et barn kan opholde sig, i daginstitutionen. Men på trods af det, har frygten for pædofili forandret børnehavers praksis.

”Før var børnehaver et sted, hvor børn kunne udvikle sig og få omsorg, når mor og far ikke var der. Nu handler det i højere grad om, at pædagoger skal undgå at blive udsat for ubegrundet mistanke,” siger hun.

Mangel på viden

Ifølge børnepsykolog Søren Friis Smith er de voksnes frygt medvirkende til, at de misforstår børnenes seksualitet og ser en naturlig handling som noget unaturligt. Han ser et behov for, at pædagoger bliver bedre uddannede inden for området.

”Børns seksualitet er så nedprioriteret et område, at det er uhyggeligt. Jeg synes, at man skal undervise pædagoger i, hvad der er almindeligt seksuelt adfærd for børn,” siger han.

Næstformand for BUPL, Carin Weibull, ser et behov for mere fokus på den faglige viden. Hun er ikke enig i, at pædagoger ikke har viden omkring børns seksualitet, da pædagoger er uddannede i, hvad et helt barn har brug for. Men den faglige viden er blevet skudt til side af frygten.

”Vi gør børnene en bjørnetjeneste, som det ser ud i dag. Derfor må vi med vores faglighed løfte det til, at vi hjælper dem på vej i stedet for,” siger hun.

For mange følelser

I børnehaven Hurlumhej i København har man ikke nogen restriktive retningslinjer. Til gengæld har de haft nogle medarbejdere på kursus omkring børns seksualitet.

”Vi har ofte nogle børn, der i perioder onanerer virkelig meget. Og det vil vi gerne blive klogere på. Børn har en naturlig interesse i deres egne og andres kroppe. Det er vigtigt at være oplyst omkring det,” siger Bettina Brandt, leder af Hurlumhej.

Ifølge Bettina Brandt er der for mange følelser i faget, som overskygger behovet for faglig viden.

”Det er en byrde for mit fag. Man skal ikke føle, når man er på arbejde. Frem for at tage en kvalificeret snak i institutionen, bliver det noget meget personligt. Seksualitet er et emne, hvor alle mennesker har noget med sig i en kæmpe rygsæk af skyld og skam og følelser. Derfor er det vigtigt, at man på institutionen snakker om det og tager et fagligt standpunkt,” siger hun.

Børn og voksne har ikke samme seksualitet

Ifølge ekspert Karen Munk, er de voksne pædagoger begyndt at se på børnehavebørnene med et voksenseksualitetsblik. Men børn og voksnes seksualitet er vidt forskellig. Det er Carin Weibull fra BUPL enig i.

”Der er brug for mere fokus på børns seksualitet. Ikke kun for pædagoger, men for hele samfundet. I stedet for at tolke alt som værende pædofili, så skal vi være opmærksomme på, at børn også har en seksualitet, som de skal udfolde sig i. Hvis man går ned på en

badestrand, ser man ikke længere børn, der bader nøgne. Men går du 10-15 år tilbage, gjorde alle børn det. Der er sket en kolossal forandring i samfundet,” siger Carin Weibull.